

6.5 ПЪРВА ДОЛЕКАРСКА ПОМОЩ ПРИ УХАПВАНИЯ ОТ НАСЕКОМИ, СТЪРШЕЛИ С ОПАСНОСТ ОТ АЛЕРГИЧЕН ШОК ПРИ ЛИЦА С АЛЕРГИИ

Какво трябва да знаем за алергията?

Кога говорим за алергия към отрова от насекоми?

Нормалната реакция на организма при ухапване от насекомо – обикновено е локална с леко подуване, зачервяване или сърбеж. Симптомите се задържат не повече от 24 часа.

В случай на алергия към отрова от насекоми, организмът реагира с прекомерна реакция. Това означава, че кожната реакция – зачервяване се задържа продължително време, налице е значително подуване и сърбеж на мястото на ухапването, но могат да се появят и общи симптоми като сърбеж по цялото тяло, обриви и втрисане. В екстремни случаи това може да доведе до задух, повръщане или спад на кръвното налягане и в най-лошия случай алергичен шок и загуба на съзнание.

Как се развива алергията към ухапване от насекоми в динамика?

Алергията към отрова от насекоми е свръхреакция на имунната система към протеините, т.е. протеиновите молекули в отровата. Тази реакция се задейства от молекулите на имуноглобулин Е. Този имуноглобулин Е се установява върху мастоцитите, т.е. алергичните клетки на тялото, които след ухапване или ужилване освобождават хистамин. Хистаминът води до изразен оток, тъй като хистаминът прави съдовете пропускливи, и до типичния сърбеж, поради дразнене на нервните окончания.

Можете да станете алергични само след първото ужилване. Това означава, че първото ужилване винаги е безопасно и от второто ужилване може да отключите алергична реакция. Винаги обаче има хора, които са имали много ухапвания от насекоми през целия си живот без реакция и имат алергична реакция едва на 10 -тото или 15 -то ужилване. Така че не е възможно да се предвиди кога ще реагирате.

Колко хора са алергични към насекоми?

14 до 20% от хората реагират с по-силна локална алергична реакция; 3,3% от населението всъщност има системна алергия към отрова от насекоми, но само 2% реагират с по-силна реакция.

Тежест на алергичната реакция към ухапване от насекоми?

Алергията към ухапване от насекоми може да се изяви с много тежка локална реакция, но може да се прояви и със системна реакция. Разделя се на четири степени по тежест.

Първа степен на алергична реакция засяга само кожата с прояви на сърбеж, пъпки и зачервяване на лицето. Втора степен засяга и други органи и системи, като дихателната система – с прояви на задух; стомашно-чревния тракт с гадене и сърдечно-съдовата система с лек спад на кръвното налягане, сърцебиене или ускоряване на сърдечния ритъм. Трета степен – прояви на гадене, повръщане, кожни симптоми, тежък задух или шок. Четвърта степен е най-тежката – може да настъпи спиране на дишането, съчетано с недостатъчност на кръвообращението и загуба на съзнание.

Какво определя тежестта на алергичната реакция?

Различни фактори. От една страна, това зависи от количеството отрова, защото ако някой е алергичен към оси и е ужилен директно от няколко оси, тогава, разбира се, алергичната реакция ще бъде много по-силна.

Зависи и от това къде ще бъдете ужилени. Например ужилванията в областта на главата и шията, тъй като имат по-близък път до сърцето, са значително по-тежки от ужилванията в крайник, като пръста, крака или стъпалото. В допълнение, индивидуалната алергична реакция зависи от тежестта на алергичната реакция.

Може ли алергията ни към отровата от насекоми да отзвучи?

Алергията към отрова от насекоми обикновено не изчезва сама без лечение. Освен това не знаем кои лица, които са имали алергична реакция, реагират на ухапване по-късно след десетилетия и кои не. Затова всеки, който е диагностициран с алергия към отрова от насекоми, да носи със себе си комплект за първа помощ при ужилване.

Кои хора са особено изложени на риск от развитие на алергия към отрова от насекоми?

От една страна, хората, които са особено изложени на риск, и могат да развият алергия към отрова от насекоми, са хора, които имат мастоцитоза. Това е специфично заболяване на алергичните клетки в кожата, наречено мастоцити. От друга страна, хората над 65 години са изложени на риск от по-силна алергична реакция, както и хората със сърдечно-съдови заболявания.

Увеличава ли се рискът от алергия към отровата при ужилване от насекоми, ако вече имате други алергии?

Рискът от алергия към отрова от насекоми не се увеличава, ако вече имате други алергии. Това е така, защото тази реакция на отрова от насекоми е много специфична и не е кръстосано реактивна, като например при хранителни алергии или алергии към цветен прашец.

Наследствена ли е склонността към алергия към отрова от насекоми?

За разлика от други алергии, алергията към отрова от насекоми не се наследява. Ако се търсят родители с алергия към цветен прашец или астма, тази тенденция може да се пренесе и на децата. Алергията към отрова от насекоми обаче е много специфична и обикновено не се наследява

Видове алергии към отровата на насекоми

Може ли всяко насекомо да причини алергия при ухапване?

По принцип всички жилещи или смучещи насекоми могат да предизвикат алергична реакция. В повечето случаи обаче това са доста безобидни кожни реакции, като пъпки или папули. Например, ухапването от комари предизвикват някаква форма на безобидна кожна реакция при почти всеки индивид. Тежки системни реакции, които надхвърлят мястото на ужилване и включват цялото тяло, се наблюдават при пчелите и осите. Реакциите понякога могат да бъдат животозастрашаващи или в редки случаи смъртоносни. В редки изключения комари, конски мухи или дървеници също могат да предизвикат такива реакции.

Кои насекоми най-често предизвикват алергични реакции?

Когато става въпрос за това кои насекоми най-често предизвикват алергични реакции, трябва да се има предвид, че може да има както регионални, така и сезонни разлики. През пролетта виждаме предимно ужилвания от пчели, тъй като по това време в околната среда почти няма оси. Това обаче се променя в хода на годината. В разгара на лятото и края на лятото ужилванията от оси преобладават значително. Като цяло може да се каже, че около 70 до 75% от всички алергични реакции са предизвикани от оси и само малка част от пчели.

Как да разпознаем ужилване от оса или стършел?

На практика често е трудно или невъзможно да се разграничи ужилване от оса от ужилване от пчела. Във всички случаи ужилването е болезнено, бързо се появяват зачервяване и подуване. Типично за ужилванията от оси и стършели е, че жилото обикновено не е в раната.

Как да различим осите и стършелите от другите насекоми?

Осите и стършелите могат лесно да бъдат разпознати по черно-жълтия си предупредителен цвят и ивичест корем.

Кога и къде е особено висок рискът от ужилване от оса или стършел?

Опасността от ужилване от оси и стършели се променя през цялата година. Има нисък риск през пролетта. Едва през лятото популацията се увеличава, а в края на лятото и началото на есента се достига максималният размер на колонията - тогава и опасността е по-висока. В случай на алергия към отрова от оса винаги трябва да се има предвид, че те търсят и събират човешка храна. Ето защо те активно търсят източници на храна, като плодови сокове или сладкиши, тъй като се нуждаят от тях за собственото си енергийно снабдяване. От друга страна, те събират месо, което транспортират до гнездото, за да хранят ларвите.

Как да разпознаем ужилване от пчела?

Характерно за ужилване от пчела е, че жилото обикновено се забива в раната. По този начин отровата навлиза по-дълбоко в раната. Следователно по време на ужилване от пчела обикновено се отделят много високи дози алергени. Ето защо, в случай на ужилване от пчела, е важно жилото да се отстрани от раната възможно най-бързо.

Кога и къде тези насекоми са особено активни?

При пчелите цялото пчелно семейство зимува. Веднага щом температурите се повишат през пролетта, има висок риск от ужилване от пчели. През годината броят на пчелите се увеличава и те остават активни до късна есен, стига температурите да позволят. Това означава, че сме изложени на относително постоянна опасност от ужилване на пчели през цялата година.

Пчелите все по-често се срещат там, където има цветя, тъй като там събират цветен прашец или нектар. Освен това те често се намират около брегове на езера или около басейни през лятото – там където има вода. Пчелите са рискови за хората-пчелари, работници в

оранжерии и градинари. При тази група работещи по-често се появяват повтарящи се ужилвания.

Какви са симптомите на алергична реакция?

В случай на локална алергична реакция има значително зачервяване и подуване на мястото на ужилване. Това може да бъде по-силно изразена реакция, когато отокът и зачервяването е повече от 10 см в диаметър и се задържа повече от 24 часа.

Системните реакции обикновено включват сърбеж, но могат да се появят и пъпки по кожата, като копривна треска, зачервяване на лицето, задух, усещане за „буца“ в гърлото и дразнене. Освен това често може да има леко чувство на безпокойство или дори паническа реакция. Може да се появи гадене, диария или дори повръщане. В крайна сметка може да бъде засегната и сърдечно-съдовата система, което може да доведе до значително понижаване на кръвното налягане, тахикардия, загуба на съзнание и шок.

Как симптомите могат да се различават в зависимост от мястото на ужилване?

Симптомите на мястото на ужилване варират, тъй като ужилването в областта на шията или главата, особено в устата и гърлото, води до бързо подуване на лигавиците. По този начин, независимо от алергията, може да има значително подуване и животозастрашаваща ситуация. Ако пациентът има ужилване в областта на пръста, отнема много повече време, докато отровата се разпространи към кръвоносната система. Ужилванията в периферията, т.е. в краищата на тялото, отнемат малко повече време, за да предизвикат тежка реакция. В зоната на ухапване се появява оток, болка, зачервяване. Възпалението обаче не се разпространява веднага, тъй като отнема известно време, докато токсинът се разпространи в тъканите.

Кога се появяват първите симптоми след ухапване и какви могат да бъдат те?

Първите симптоми след ужилване, в случай на алергия към отрова от насекоми, се появяват веднага. Може да се случи в рамките на минута да наблюдаваме продромални симптоми - т.н. предвестници. Те обикновено включват метален вкус в устата или сърбеж в ушите, дланите или стъпалата. Може също да почувствате лек дискомфорт или безпокойство. Тези симптоми показват, че може да последва тежка алергична реакция.

Има ли симптоми, които се появяват едва по-късно и какви могат да бъдат те?

В допълнение към тези първоначални продромални симптоми, по-тежките симптоми могат да се добавят в рамките на пет до десет минути. Сърбежът може да се разпространи по цялото тяло не само по ръцете и стъпалата на краката. Освен това могат да се появят пъпки по цялото тяло, може да се появи задух, дрезгавост на гласа, гадене и повръщане. Това може да бъде последвано от спад на кръвното налягане и в краен случай - спиране на кръвообращението. Алергичната реакция се развива в рамките на 20 до 30 минути. В редки случаи обаче има и втори пик на алергични реакции, който настъпва шест до дванадесет часа от първите прояви. Симптомите обаче са по-слаби в тази фаза и излявата им няма да бъде толкова тежка, колкото е при първата реакция.

Колко бързо алергичните симптоми могат да отзвучат без лечение?

Леките алергични симптоми често отзвучават от само себе си в рамките на шест до дванадесет часа. Обикновено чувствате умора и сърбеж, но обривът търпи обратно развитие в рамките на тези часове. Въпреки това, подуването, което може да възникне, продължава до 72 часа.

При тежки алергични реакции често няма подобрение без лечение. В този случай определено трябва да се потърси медицинска помощ.

Облекчаване на острите симптоми

Има ли смисъл сами да премахнете жилото на насекомо?

След ухапване от насекомо, ако жилото все още е в кожата, трябва да го премахнете. Това може да стане с пинсети или с чисти пръсти.

Има ли лекарства, които могат да предотвратят или облекчат алергичната реакция след ухапване от насекомо?

Ако сте алергични към ухапвания от насекоми, има няколко лекарства, които можете да приемате след ужилване. В миналото често се прилагат калциеви продукти, цинк или витамин С. При определени обстоятелства те могат да доведат до облекчение в случай на леки реакции. Тези лекарства обаче не са ефективни за овладяване на тежки алергични реакции.

При алергични лица трябва да се използва комплект за спешни случаи. Това обикновено се състои от антихистамин таблетка, която блокира хистамините и по този начин може да облекчи алергичната реакция. Второто лекарство е глюкокортикостероид – преднизилон (бързо действащ кортизон), който предотвратява преминаването на течност от съдовете в тъканите и причиняването на оток и подутина.

Ефектът обаче обикновено се появява след 30 минути. Така че, ако страдате от тежка алергия към отрова от насекоми, трябва незабавно да използвате спринцовка - писалка с адреналин. Това е автоинжектор, който си прилагате в бедрото (горен външен квадрант на бедрото) и през панталона дори. Адреналинът действа за секунди и значително облекчава алергичната реакция.

Какво трябва да имаме предвид, когато използваме мехлеми и гелове след ужилване от насекомо?

Ако искате да окажете незабавна помощ след ужилване, можете да нанесете охлаждащи гелове или кремове. Те често съдържат антихистамин, така че помагат за облекчаване на сърбежа на мястото на ужилване.

Може ли студът да помогне срещу оток при ужилване от насекомо?

Ако вече сте имали алергична реакция и е налице оток на мястото на ужилване, може да охладите мястото. За това можете да използвате охлаждащи гелове от аптеката. Те облекчават подуването дори в случай на локална реакция.

Може ли топлината да помогне срещу сърбеж при ужилване от насекомо?

Веднага след ухапването от насекомо топлината може да помогне. Това е така, защото протеинът се разлага от топлината. По този начин алергичната реакция може да бъде облекчена или изобщо да не се прояви толкова силно. В аптеката има термописалки, които държите за кратко на мястото на ужилването, за да разградите протеина. Това работи добре и при ухапвания от комари. Ако обаче нямате нещо подобно под ръка, можете също да поставите топла лъжица или топла кърпа върху мястото на ужилване.

Колко полезни са репелентите против насекоми?

Репелентите, които успешно използваме срещу комари, като диетилтолуамид или икаридин, за съжаление нямат възпиращ ефект върху пчелите и осите. Така че няма смисъл да ги използвате.

Как може да избегнем ужилванията?

Ужилванията от пчели често се причиняват от ходене боси в тревата, особено ако там расте детелина. Това може да се избегне със защитни обувки или да косите тревата редовно, така че детелината да не цъфти.

За да избегнете ужилвания от оси, има смисъл да обърнете внимание къде се изграждат нови гнезда на оси от пролетта нататък. Ако те са на опасно за вас място, те могат да бъдат премахнати на ранен етап.

Превод на курс „Алергия“ - лектор д-р Кристин Бангерт, специалист по дерматология

АНАФИЛАКТИЧЕН ШОК

ПРИЗНАЦИ НА ШОК

- парене;
- загуба на гласа;
- сърбеж, обрив;
- оток на лигавиците;
- затруднено дишане;
- кашлица;
- мускулни спазми.

Шокът е животозастрашаващо състояние на организма, при което се нарушава кръвообръщението и снабдяването на мозъка с кислород. Ако не се вземат необходимите мерки, бързо настъпва безсъзнание и смърт.

Шокът може да настъпи поради редица причини, една от които е силна алергична реакция.

Анафилактичният шок възниква при контакт със субстанции, към които пострадалият е силно алергичен. Вследствие на действието на антигените, тялото увеличава производството на антитялото имуноглобулин Е, при което се отделя хистамин - опасно химическо вещество, на което се дължат сърбежът, подуването и зачервяването. При реакцията се разширяват кръвоносните съдове, което води до намаляване на кръвното налягане и шок.

Някои хора проявяват силна алергична реакция към:

- отделни храни - ядки, ягоди, шоколад и др.
- домашен прах
- цветен прашец
- животински косми
- ужилване от насекоми и т.н.

ПЪРВА ПОМОЩ

- сложете пострадалия да легне, облегат върху 2-3 възглавници;
- поставете студен компрес върху гърлото и гърдите му;
- разхлабете стегнатите дрехите, колани, връзки и завийте пострадалия с одеяло;
- непрекъснато контролирайте съзнанието, дишането и пулса му;
- ако пострадалият има у себе си предписан от лекар медикамент срещу алергия и е в състояние да го приеме, помогнете му да го приеме; поставете му автоинжектор – адреналин 300 микрограма в горния външен квадрант на бедрото (ако има такъв).

- **Незабавно позвънете на 112 !**

Сет за първа помощ – задължителен за лица с алергии

- Celestamine – 0,5
- Fenestil - капки
- Epinephrin – Adrenalin – 300
- микрограма автоинжектор
- Prednisolon – 100 мг ампула